

Kategoria: Zarządzanie Przestrzenią

Opublikowano: czwartek, 06, październik 2022 10:03

Joanna Gryboś-Chechelska

Odśloni: 364

Rozporządzenie Rady Ministrów wyłączyło z obszaru Świętokrzyskiego Parku Narodowego trzy działki, choć nie było ku temu ustawowych podstaw. Według NIK wadliwie przebiegał również proces konsultacji społecznych i opiniowania projektu rozporządzenia. Właściwy minister nie opracował w terminie planu ochrony dla ŚPN.

Świętokrzyski Park Narodowy (ŚPN) został utworzony na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 1950 r. Pierwotnie jego powierzchnia wynosiła 6054,09 ha i obejmowała swym zasięgiem grunty Skarbu Państwa (5803,57 ha) oraz grunty będące własnością innych podmiotów (250,52 ha).

Następnie granice Parku zostały określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 3 stycznia 1996 r. w sprawie Świętokrzyskiego Parku Narodowego – jego obszar został powiększony o część wschodnią Pasma Klonowskiego i kserotermiczną Skarpę Zapusty.

W przygotowywanym w Ministerstwie w 2019 r. projekcie rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie Świętokrzyskiego Parku Narodowego przewidziano wyłączenie z granic Parku nieruchomości gruntowych stanowiących własność Skarbu Państwa, znajdujących się w wieczystym użytkowaniu Parku, leżących na terenie gminy Nowa Słupia, o nr ewidencyjnych 2039/1, 2039/2, 2039/3 o łącznej powierzchni 1,3447 ha oraz działek stanowiących własność Domu Zakonnego Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej, leżących na terenie gminy Nowa Słupia, o nr 2003 i 2040 o łącznej powierzchni 3,9736 ha, tworzących enklawę na wzgórzu Święty Krzyż. W 2020 r. Ministerstwo ponownie przystąpiło do prac nad projektem rozporządzenia przewidującym wyłączenie z granic Parku tylko trzech ww. działek ewidencyjnych o powierzchni 1,3447 ha. W dniu 2 lutego 2022 r. weszło w życie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2021 r. w sprawie Świętokrzyskiego Parku Narodowego, którym obszar ŚPN został zmniejszony o te działki.

Kontrola została przeprowadzona z inicjatywy własnej NIK. Istotny wpływ na jej podjęcie miały również sygnały od organizacji pozarządowych i osób fizycznych dotyczące w szczególności planowanego wyłączenia działek z obszaru ŚPN oraz niewłaściwego zarządzania Parkiem.

Ustawa o ochronie przyrody (dalej: uoop) w art. 10 ust. 1a stanowi, że **likwidacja lub zmniejszenie obszaru parku narodowego może nastąpić wyłącznie, gdy dany obszar bezpowrotnie utracił wartości przyrodnicze i kulturowe**. W trakcie prac nad projektem przedmiotowego rozporządzenia minister właściwy do spraw środowiska **nie wykazał zaistnienia tej przesłanki** wobec planowanego do wyłączenia z obszaru ŚPN terenu położonego na wzgórzu Święty Krzyż o pow. ok. 1,35 ha, co **Najwyższa Izba Kontroli oceniła negatywnie**.

W uzasadnieniu do projektu rozporządzenia wskazano, że wyłączenie tych działek zlokalizowanych w otoczeniu budowli wynika z wieloletnich antropogenicznych wpływów związanych z zurbanizowaniem tych działek (budynki i budowle, utwardzenie nawierzchni dróg, pielęgnowane trawniki oraz zadrzewienia, itp.). W toku kontroli zidentyfikowano **co najmniej dziewięć działek na obszarze Parku o podobnym stanie zagospodarowania, które jednak nie zostały przewidziane do wyłączenia z granic Parku**.

Resort podczas prac legislacyjnych argumentował, że ŚPN nie ulegnie zmniejszeniu, albowiem do jego obszaru planowane jest włączenie innych działek o łącznej powierzchni 62,5 ha. Zdaniem NIK, **takie podejście może doprowadzić do wystąpienia niebezpiecznego precedensu, bowiem pod pretekstem powiększenia granic parku narodowego będzie możliwe wyłączenie z jego granic obszarów**

cennych przyrodniczo i kulturowo.

Tym bardziej, że w Raporcie z konsultacji publicznych i opiniowania projektu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie Świętokrzyskiego Parku Narodowego podano, że **nieruchomości na Świętym Krzyżu w pełni zachowały wartości kulturowe**, co zostało potwierdzone wpisem do rejestru zabytków oraz ustanowieniem przez Prezydenta RP pomnika kultury na tym obszarze.

Nieprawidłowo przebiegał proces opiniowania i konsultacji publicznych projektu rozporządzenia: przekazano go we wrześniu 2020 r. **tylko dziewięciu wybranym** organizacjom pozarządowym, którym **nie zapewniono wymaganego 30-dniowego terminu na przedstawienie opinii** (wbrew art. 10 ust. 2 uoop). Dopiero podczas kontroli NIK, w lipcu 2021 r., Ministerstwo ponownie poddało projekt rozporządzenia opiniowaniu przez zainteresowane organizacje pozarządowe, zapewniając im ustawowy termin na złożenie uwag.

Podczas konsultacji publicznych **Ministerstwo nie wskazało terminu przedstawienia odpowiedzi** na opinie i podsumowania wyników konsultacji. Część uwag do projektu rozporządzenia zgłaszanych w ramach konsultacji publicznych w 2020 r. **zamieściło na stronie BIP Rządowego Centrum Legislacyjnego z opóźnieniem**. Ponadto przy pracach nad projektem rozporządzenia **nie sporządzono publicznej listy interesariuszy**.

Minister przekazał projekt rozporządzenia do uzgodnień członkom Rady Ministrów, Prezesowi RCL oraz Koordynatorowi Oceny Skutków Regulacji w KPRM. **Nie dołączył jednak do niego mapy przebiegu granic ŚPN i jego otuliny**. Również w trakcie konsultacji publicznych niektóre organizacje pozarządowe wskazywały, że **brak takiej mapy znacząco utrudnia analizę skutków** projektu rozporządzenia.

Minister nie sprawował właściwie nadzoru nad działalnością Parku. Do zakończenia kontroli (3 grudnia 2021 r.) **nie ustanowił planu ochrony dla ŚPN**, choć ustawowy termin na jego sporządzenie upłynął w listopadzie 2018 r., a Dyrektor Parku projekt tego dokumentu przekazał do Ministerstwa w sierpniu 2017 r. Zamiast tego ustanawiał (w cyklach dwuletnich) zadania ochronne dla ŚPN – poprzez zarządzenia sporządzone na podstawie projektów tych zadań opracowywanych przez ŚPN. **W dwóch zarządzeniach informacje były nierzetelne**. W szczególności wskazano w nich **nieistniejące na obszarze ŚPN szlaki turystyczne i ścieżki edukacyjne**; jako jeden ze sposobów ochrony czynnej ekosystemów na obszarach ochrony krajobrazowej **wskazano planowane usunięcie drzew i krzewów** na terenie przewidzianym pod budowę nowego centrum edukacyjnego. Dane dotyczące limitów osób mogących jednocześnie przebywać w miejscach udostępnianych były **rozbieżne z danymi zawartymi w opracowaniu eksperckim** pn. Operat udostępniania Parku i edukacji, wykonanym na potrzeby sporządzenia planu ochrony dla ŚPN.

Departament Ochrony Przyrody Ministerstwa **nie sporządzał pisemnych ocen okresowych Dyrektora ŚPN i funkcjonowania Parku**, a także nie wyegzekwował od ŚPN przedłożenia planów działalności oraz sprawozdań z wykonania tych planów, sporządzonych w formie zgodnym ze wzorami stanowiącymi załącznik do działań nadzorczych Ministra Środowiska wobec parków narodowych.

Minister nie sporządzał wymaganych ustawowo rocznych sprawozdań zbiorczych z działalności parków narodowych (w tym ŚPN). Dodatkowo przez 10 lat wbrew nakazowi uoop **nie określił w drodze rozporządzenia warunków wynagradzania za pracę pracowników parków narodowych i przyznawania im innych świadczeń związanych z pracą**.

Kategoria: Zarządzanie Przestrzenią

Opublikowano: czwartek, 06, październik 2022 10:03

Joanna Gryboś-Chechelska

Odsłony: 364

WNIOSKI

Prezes Rady Ministrów - wniosek de lege ferenda

Jako że wyniki kontroli wskazują na brak przesłanek do wyłączenia trzech działek z obszaru ŚPN, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o podjęcie działań mających na celu nowelizację rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2021 r. w sprawie Świętokrzyskiego Parku Narodowego, polegającą na ponownym włączeniu w granice ŚPN działek ewidencyjnych stanowiących własność Skarbu Państwa, leżących na terenie gminy Nowa Słupia, o nr 2039/1, 2039/2, 2039/3 o łącznej powierzchni 1,3447 ha, tworzących enklawę na wzgórzu Święty Krzyż.

Minister Klimatu i Środowiska - wnioski de lege ferenda

NIK wnosi o:

- wydanie rozporządzenia określającego warunki wynagradzania za pracę pracowników parków narodowych i przyznawania im innych świadczeń związanych z pracą, na podstawie art. 103 ust. 5 uoop;
- wydanie rozporządzenia ustanawiającego plan ochrony dla ŚPN, na podstawie art. 19 ust. 5 uoop.

Źródło: NIK